Vanhempi hallitussihteeri, varatuomari
Timo Tuurihalme

27.1.2023

EDUSKUNNAN PUOLUSTUSVALIOKUNNALLE

VALTIONEUVOSTON SELVITYS EDUSKUNNALLE SUOMEN AMPUMARATOJEN TILANTEESTA (O 59/2022 vp)

Puolustusministeriö valmisteli vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) muutosta koskevan hallituksen esityksen kiireellisessä valmistelussa keväällä 2022. Kyseistä hallituksen esitystä koskeva eduskunnan vastaus EV 98/2022 vp sisälsi lausuman. Lausuman mukaan eduskunta edellytti, että valtioneuvosto antaa vuoden 2022 loppuun mennessä selvityksen Suomen ampumaratojen kokonaistilanteesta. Selvityksessä tulee tarkastella myös sitä, miten ampumaratojen määrää saataisiin Suomessa lisättyä nykytasosta, ympäristönäkökulmat asianmukaisesti huomioiden. Puolustusministeriö on vastannut selvityksen laatimisesta valtioneuvostossa. Selvitys on valmisteltu yhteistoiminnassa muiden ministeriöiden, Suomen ampumaurheiluliiton ympäristölupahankkeen ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Selvityksessä ampumaratoja koskevat havainnot on jaettu ratojen määrää, haitta-ainelainsäädäntöä, melulainsäädäntöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskeviin havaintoihin. Selvityksen laadinnassa tunnistettiin ampumaratoihin liittyvä ympäristön kuormittavuus, mutta tätä kokonaisuutta pyrittiin arvioimaan myös suhteessa ampumaratojen merkitykseen muun muassa maanpuolustuksen näkökulmasta. Ampumaradat voitaneen nähdä ympäristönäkökulmasta sellaisina alueina, joihin ammunnan harjoittelusta aiheutuvat ympäristöhaitat voidaan kohdentaa ja rajoittaa sekä joissa näitä haittoja voidaan ylipäänsä hallita. Mikäli ratojen määrä vähenee entisestää, voidaan vaarana nähdä ammunnan harjoittelun siirtyminen sellaisille alueille, joissa ympäristövaikutuksia on vaikeampi hallita (ns. hiekkakuoppaharjoittelu).

Ampumataito on yksi keskeisimmistä sotilaan perustaidoista ja ampumataidon harjoittelun mahdollistaminen edellyttää kattavaa ampumarataverkkoa. Selvityksestä ilmenevällä tavalla voidaan katsoa, että yksityisten tahojen ampumaradat ovat Puolustusvoimien ratojen ohella merkittävä resurssi joukkotuotannon näkökulmasta. Suomessa onkin pyritty mahdollistamaan yksityisten tahojen toimeliasuus ampumaratojen perustamisen osalta. Näin menettelemällä ammuntaa harjoittavat yhteisöt ovat voineet pääosin yksityisin varoin perustaa ja ylläpitää ampumaratoja. Näistä yksityisin varoin perustetuista ja ylläpidetyistä ampumaradoista on kuitenkin ollut hyötyä myös julkisyhteisölle. Puolustushallinnon näkökulmasta pääasiallisena hyötynä on edellä mainitusti ollut reserviläisten vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja omaehtoiseen harjoittelun joukkotuotantoa edistävä vaikutus. Selvitystyön aikana kävi ilmi, että ampumarataverkko tukee myös sisäministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialojen toimintaa parantamalla esimerkiksi poliisien harjoittelumahdollisuuksia ja luomalla edellytyksiä kolmannen sektorin viranomaisille järjestämälle tuelle muun muassa niin kutsutun suurriistavirka-avun muodossa. Maanpuolustuksen etua tukevien ampumaratojen perustaminen julkisin varoin, esimerkiksi kohdentamalla Puolustusvoimille lisää varoja uusien ampumaratojen perustamiseksi, on yksi vaihtoehto yksityisen toimeliaisuuden mahdollistamiselle. Tällä lähestymistavalla voidaan kuitenkin arvioida olevan merkittäviä budjettivaikutuksia verrattuna yksityisen toimeliaisuuden mahdollistamiseen.

Riittävän kattava ampumarataverkko on maanpuolustuksen kannalta suojattava intressi.